

УДК 330.55:338.27:339.97

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.148-155>**Бикова А.Л.**кандидат економічних наук
Університет митної справи та фінансів**Bykova Adel**

PhD in Economic Sc.

University of Customs and Finance

<https://orcid.org/0000-0001-7290-9094>**Галєєв О.С.**

Університет митної справи та фінансів

Halieiev Oleksii

University of Customs and Finance

<https://orcid.org/0009-0007-5472-7474>

ВИЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

У статті розглядається необхідність визначення системи індикаторів макроекономічного розвитку України в післявоєнний період. Визнано, що макроекономічні показники є основою для побудови стратегій, які можуть не тільки відновити післявоєнну українську економіку, а й забезпечити її сталий гібридний розвиток. Розглянуто основні макроекономічні показники України. Встановлено, що макроекономічна стабільність у післявоєнний період є основою ефективних економічних реформ. Наведено прогностичні макроекономічні показники економічного і соціального розвитку України на період 2025-2027 рр. Запропоновано основні індикатори, які відіграють важливу роль в аналізі макроекономічного розвитку України в післявоєнний період. Встановлено, що індикатори макроекономічного розвитку не тільки допомагають оцінити поточний стан економіки, але й прогнозують розвиток у майбутньому, забезпечуючи стійке післявоєнне економічне зростання.

Ключові слова: розвиток, макроекономічна стабілізація, платіжний баланс, повоєнне відновлення, індикатори.

DETERMINING THE SYSTEM OF INDICATORS OF MACROECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD

The article examines the need to define a system of indicators of Ukraine's macroeconomic development in the postwar period. It is recognized that macroeconomic indicators are the basis for building strategies that can not only restore the post-war Ukrainian economy, but also ensure its sustainable hybrid development. The main macroeconomic indicators of Ukraine are considered. It is established that macroeconomic stability in the postwar period is the basis for effective economic reforms. The forecast macroeconomic indicators of economic and social development of Ukraine for the period 2025-2027 are presented. The main indicators that play an important role in analyzing the macroeconomic development of Ukraine in the postwar period are proposed, namely: assessment of economic losses, identification of priority sectors for recovery, evaluation of reform effectiveness, forecasting of economic dynamics, attraction of international investors and creditors, ensuring financial stability, social research on war. It is established that indicators of macroeconomic development not only help to assess the current state of the economy, but also predict future development, ensuring sustainable post-war economic growth. This strict supervision allows to temporarily adjust public policy, attract insufficient investments and ensure stable socio-economic development in the difficult post-war environment. Thus, the need to define macroeconomic indicators in the postwar period is driven by the need to effectively manage the process of economic recovery, ensure social and financial stability, and attract foreign investment and assistance. Proper analysis and monitoring of macroeconomic indicators will eliminate the possibility of adjusting economic policy, thereby contributing to the country's growth and development. Indicators of Ukraine's macroeconomic development in the postwar period allow us to assess the level of economic recovery, the stability of the financial system, and the effectiveness of government policy. By closely monitoring these indicators, it will be possible to make informed decisions on how to restore the country and ensure sustainable development in the future.

Keywords: development, macroeconomic stabilization, balance of payments, post-war recovery, indicators.

JEL classification: C43, E17, E27, E63, G35, O11.

Актуальність проблеми. Повномасштабне військове вторгнення російської федерації в Україну призвело до втрати значної частини економічного потенціалу нашої країни, який локалізується в глобальних економічних, політичних та цивілізаційних протиріччях основних світових гравців. У післявоєнний період макроекономічне відновлення стало важливим фактором реконструкції та стабілізації країни, особливо для України, де війна має затяжний характер. У цьому контексті однією з головних проблем є значна залежність від імпорту, що призводить до торговельного дисбалансу та загрожує макроекономічній стабільності. Зменшення експорту порівняно з імпортом призводить до скорочення золотовалютних резервів, збільшення внутрішнього дефіциту та ризику фінансової кризи. Ще одним викликом є необхідність відновлення соціальної структури, інфраструктури та економічного потенціалу країни, що потребуватиме подальших значних інвестицій та ресурсів. Важливими також є активна підтримка з боку уряду та розробка ефективної стратегії відновлення економіки, спрямованої на стимулювання внутрішнього виробництва, розвиток експорту та створення сприятливих умов для інвестицій.

Аналіз ключових макроекономічних показників дає змогу виявити основні тенденції трансформації економіки країни та виокремити основні фактори впливу, які постійно змінюються під впливом нестабільної макроекономічної ситуації, що і сприяло необхідності дослідження індикаторів макроекономічного розвитку України у післявоєнний період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням макроекономічного розвитку України у післявоєнний період займалися такі дослідники, як А. Вдовічен, О. Вдовічена [1, с. 177], М.І. Скрипниченко [2, с. 29], М.В. Штань [3], В.О. Ключовська, О.В. Ключовський, О.С. Трегубов [4, с. 89].

Визначення системи індикаторів макроекономічного розвитку України подано у дослідженнях І.А. Хмарської, К.Я. Кучерявої, І.О. Клімової [5], які приводили базові макроекономічні показники до оптимального стану. В.П. Каленська [6, с. 116], А.П. Солоп [7] досліджували основні макроекономічні показники України під час війни. Ю.І. Пилипенко, Ю.В. Дубей [8, с. 41] досліджували техніко-технологічний розвиток України на макрорівні. Н.З. Зарічна [9] досліджувала сучасні реалії макроекономічного і соціального розвитку України в умовах війни.

Серед науковців мало хто вивчав систему індикаторів макроекономічного розвитку в повоєнній Україні, тому необхідні подальші дослідження, що враховують особливості соціально-економічного розвитку та сучасні виклики.

Метою дослідження є визначення системи індикаторів макроекономічного розвитку України у післявоєнний період.

Виклад основних результатів дослідження. Сьогодні Україна стоїть перед викликом післявоєнної відбудови після конфлікту та військових дій. Після завершення військових подій макроекономічне відновлення стає важливою частиною процесу національної та економічної реконструкції. Відновлення економічного потенціалу, соціальної структури та інфраструктури є не лише необхідним для стабільності країни, але й важливим для забезпечення майбутнього економічного розвитку та підвищення рівня життя. Повоєнне функціонування та розвиток України характеризується тим, що всі державні інституції - уряд, парламент та правоохоронні органи - продовжують працювати для забезпечення життєдіяльності країни та підтримки її населення. Однак одним з головних викликів для української економіки є її значна залежність від імпорту. Ця залежність створює низку проблем, включаючи зростання дефіциту торговельного балансу та посилення ризиків для макроекономічної стабільності.

Нині Україна перебуває у несприятливій політичній та економічній ситуації. Повільне економічне зростання, високий зовнішній борг, втрата довіри до влади, тривалі військові дії на сході країни, зниження інвестиційної привабливості – все це відбивається на показниках виробничо-господарської діяльності населення. Аналіз динаміки основних макроекономічних показників підтверджує поглиблення рецесії в Україні.

Війна завдає серйозної шкоди економічній інфраструктурі країни. Під час бойових дій значно скорочується виробничий потенціал, руйнується критична інфраструктура, порушуються ланцюжки поставок, зростає безробіття, падає споживчий попит. Тому макроекономічний аналіз економічних показників допомагає оцінити масштаби економічних втрат, спрогнозувати потенціал відновлення та визначити ключові проблеми, які потребують термінового вирішення.

Без чіткої оцінки макроекономічних показників неможливо адекватно реагувати на нові виклики. Аналіз макроекономічних показників України у післявоєнний період є важливим досягненням для економічного відновлення та стабільності країни. Це дозволить уряду, бізнесу та міжнародним партнерам приймати обґрунтовані рішення для подолання наслідків війни та подальшого розвитку. Необхідність визначення системи індикаторів макроекономічного розвитку повоєнної України зумовлена наступними факторами (табл. 1).

Аналіз макроекономічних показників є основою для розробки стратегій не лише для відродження економіки України у післявоєнний період, а й для забезпечення сталого розвитку в майбутньому. Це дозволить оцінити масштаби втрат, виявити слабкі місця в економічній системі, передбачити зміни в економічному середовищі та вжити ефективних стабілізаційних заходів.

Таблиця 1

Необхідність оцінювання макроекономічного розвитку України у післявоєнний період

Фактори	Індикатори оцінювання	Результат
Оцінка економічних втрат	Оцінювання масштабів економічних втрат, прогнозування можливих темпів відновлення	Макроекономічні показники, такі як валовий внутрішній продукт (ВВП), інфляція та безробіття, допомагають оцінити загальну економічну ситуацію в країні та масштаби втрат від війни.
Визначення пріоритетних галузей для відновлення	Постраждалі галузі, потенційно вигідні галузі для розвитку	Дозволяє уряду та бізнесу зосередити ресурси на тих секторах, які мають найбільший потенціал для швидкого відновлення або переходу на нові.
Оцінка ефективності реформ	Визначити ефективність урядових ініціатив, коригувати економічну політику	Ретельний моніторинг макроекономічних показників
Прогнозування економічної динаміки	Прогнозувати рівень ВВП, оцінювати рівень інфляції, прогнозувати безробіття	Прогнозування дає змогу країні планувати економічні заходи та адаптуватися до змін.
Залучення міжнародних інвесторів і кредиторів	Фінансова стабільність, покращення бізнес-клімату	Забезпечить доступ до міжнародних фінансових ресурсів, зокрема для відновлення інфраструктури.
Забезпечення фінансової стабільності	Курс національної валюти, державний борг і дефіцит бюджету	Є основою для відновлення економіки, забезпечення нормального функціонування підприємств і побудови надійної системи соціальних виплат.
Соціальні дослідження війни	Рівень безробіття та бідність, нерівність	Дозволяє відстежувати соціальні проблеми і вчасно реагувати на них через введення програми соціальної підтримки, створення нових робочих місць та ін.

Джерело: авторська розробка

Індикатори макроекономічної стабільності вимірюють стан економіки в цілому. Наразі Україна перебуває в стані макроекономічної нестабільності, головним чином через значний податковий тиск, зростання дефіциту платіжного балансу та зовнішньоторговельного

балансу, несприятливе середовище для ведення бізнесу та врядування. Платіжний баланс відображає ступінь технологічного розвитку країни та її конкурентоспроможність на світовому ринку. Стан платіжного балансу України не є стабільним (рис.1).

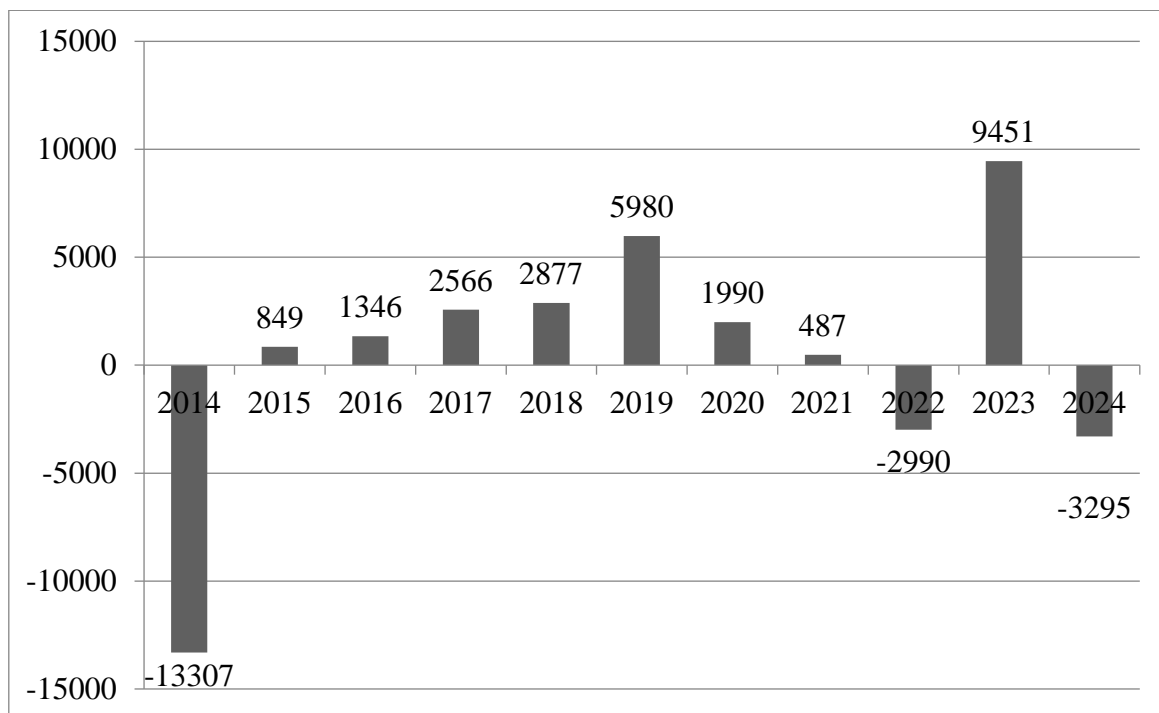


Рис. 1. Динаміка платіжного балансу України за 2014–2024 рр., млн.дол США

Джерело: побудовано автором на основі [10]

У 2014 р. платіжний баланс був зведений з дефіцитом у розмірі 130,07 млн доларів США через внутрішньополітичну нестабільність, спричинену російською агресією та відтоком іноземних інвестицій; з 2015 по

2018 рр. зберігається тенденція до профіциту платіжного балансу, що зумовлено збільшенням припливу іноземних інвестицій.

Основним показником економічного розвитку

країни є валовий внутрішній продукт (ВВП). Значне збільшення видатків державного бюджету на фінансування військових витрат також призвело до суттєвого погіршення основних макроекономічних показників, як показано на рис. 2.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) демонструє падіння на 29,1 % у 2022 р. На тлі зниження виробничих потужностей споживча інфляція зросла на 26,6% у 2022 р.

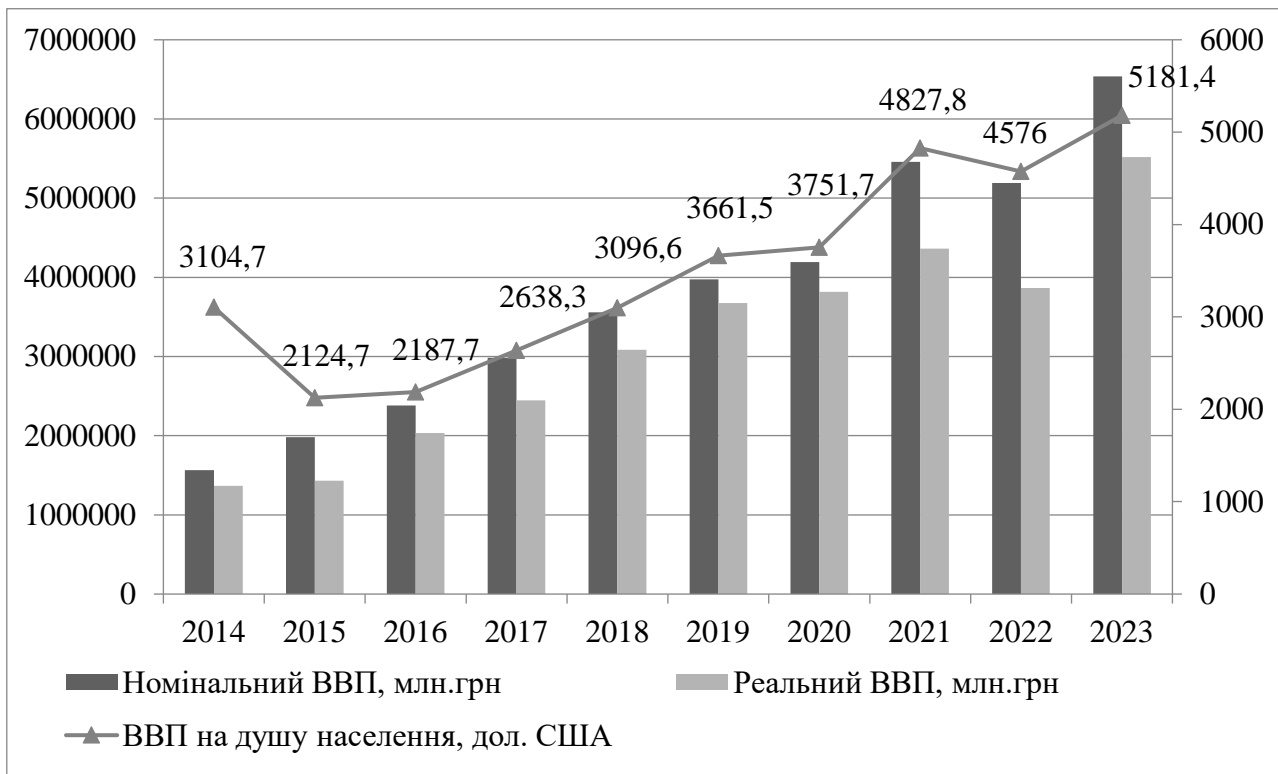


Рис. 2. Динаміка ВВП України у фактичних цінах за 2014-2023 рр.

Джерело: [10]

Як показано на рис. 3, з 2016 по 2024 рр. індекс споживчих цін мав тенденцію до нестабільності,

досягнувши піку в 2022 р. на рівні 122,6.

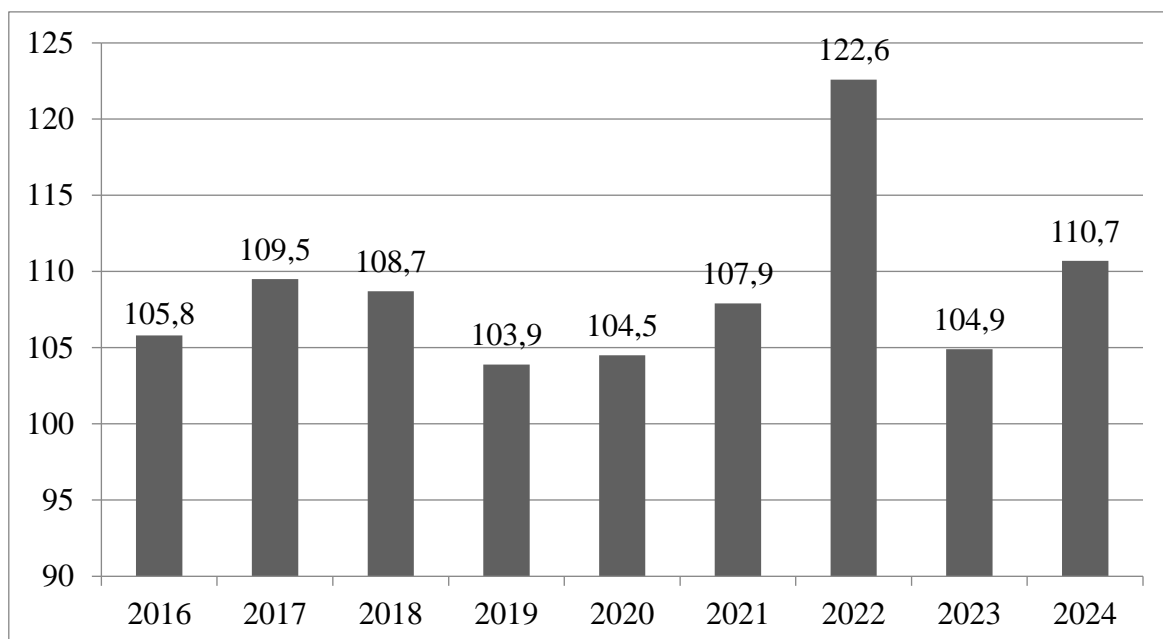


Рис. 3. Динаміка індексу споживчих цін в Україні у 2016–2024 рр., %

Джерело: [10]

З поглибленням глобалізації зовнішній борг України стрімко зростає, що є неминучим навіть для розвинених країн. Для країни з ринковою економікою зовнішні державні запозичення є невід'ємною частиною процесу регулювання на макроекономічному рівні. Фінансування військових дій створює надзвичайний

фінансовий тягар і як наслідок, у 2022 р. дефіцит державного бюджету склав 19,0 % ВВП. Аналізуючи динаміку валового зовнішнього боргу України (рис. 4) зауважимо, що з 2014 р. відбувалося зменшення даного показника.

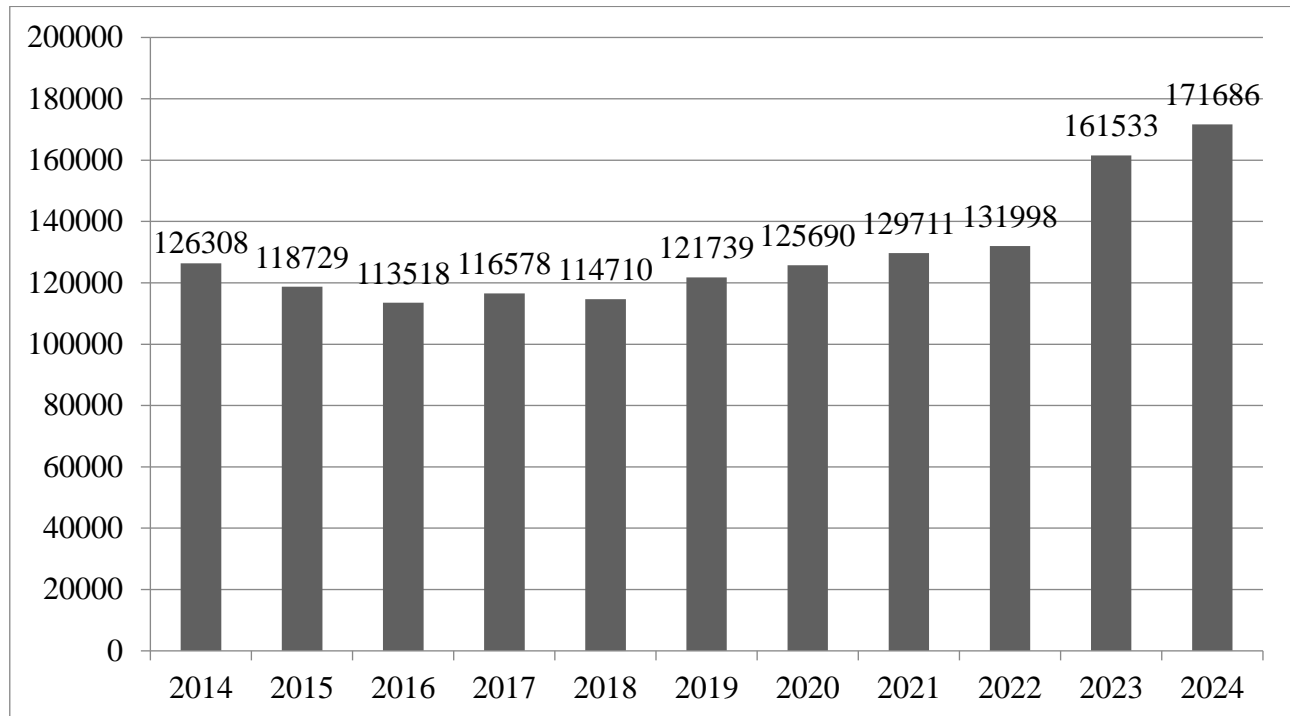


Рис. 4. Динаміка валового зовнішнього боргу України за 2014–2024 рр., млн дол. США

Джерело: [10]

У 2017–2018 рр. обсяг кредитування дещо знизився. Загальний зовнішній борг почав збільшуватися, що призвело до його накопичення, створивши негативну основу для післявоєнного економічного відновлення України.

Іншим важливим показником макроекономічного розвитку країни є рівень безробіття, який протягом 2023 р. продовжував впевнено знижуватися. Водночас наприкінці року рівень безробіття все ще був у 1,5–2 рази вищим, ніж на початку 2022 р., до початку повномасштабного вторгнення. У перший місяць повномасштабної війни масові звільнення та уповільнення ділової активності призвели до того, що на ринок праці вийшло більше нових працівників, ніж могли прийняти роботодавці; у 2022 р. динаміка ринку праці вирівнялася, а до 2023р. співвідношення нових шукачів роботи до нових пропозицій роботи на рівні 2021 р. досягло рівня 2021 р. [11–12].

Макроекономічна стабілізація після завершення збройного конфлікту в Україні є важливим завданням для всіх гілок влади, а також для Уряду, оскільки вона є необхідною основою для відновлення економічного зростання та економічного розвитку в країні. Тому ефективні заходи зі стабілізації макроекономічної

ситуації мають вирішальне значення для відновлення національної економіки та забезпечення сталого розвитку України [13].

У процесі розробки цього прогнозу, з урахуванням уточнення статистичних даних, появи нових даних та зміни припущень, використаних у прогнозних розрахунках, порівняно з показниками, розглянутими в [14] та затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України [15], за базу для розрахунку було визначено 2024 р. Основні прогнозні макропоказники розвитку України на 2025–2027 рр. подано на рис.5.

Основними драйверами економічного відновлення у прогнозному періоді є безпекові чинники та незворотність курсу на вступ до ЄС. Індикатори макроекономічного розвитку є важливими показниками для оцінки стану та динаміки економіки країни, а також для планування стратегії відновлення та розвитку. Повоєнний період для України не втратив ні традиційних показників, ні специфічних факторів впливу на результат війни. Таким чином, запропоновано основні показники, які відіграють важливу роль в аналізі макроекономічного розвитку України в післявоєнний період (табл. 2).

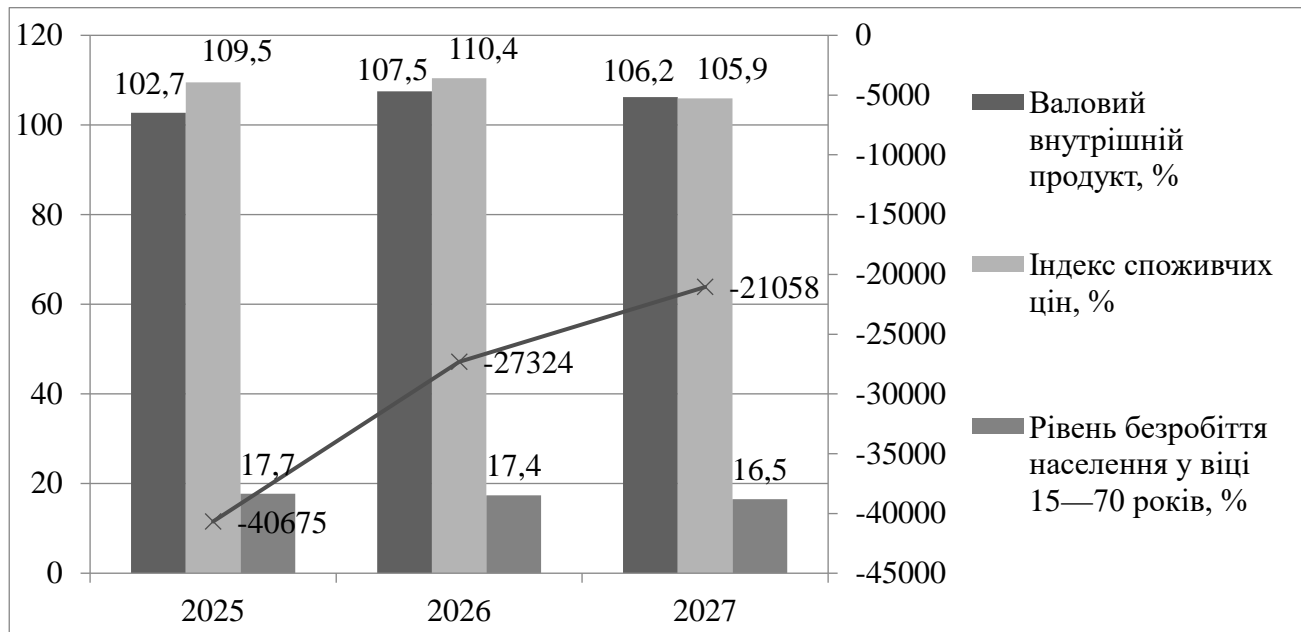


Рис.5. Прогнозні макроекономічні показники на 2025-2027 рр.

Джерело: [15]

Таблиця 2

Ключові індикатори макроекономічного розвитку України у післявоєнний період

Індикатори	Результат оцінювання
Валовий внутрішній продукт (ВВП)	Зростання ВВП є показником того, що виробничі потужності та інфраструктура відновлюються максимально ефективно, а інвестиції ефективно використовуються для зростання економіки.
Індекс споживчих цін (інфляція)	У післявоєнний період важливо контролювати рівень інфляції, щоб уникнути економічних криз та забезпечити стабільність ціни.
Рівень безробіття	Моніторинг рівня безробіття сприяє швидкому відновленню ринку праці. Це допоможе уряду реалізувати політику щодо створення нових робочих місць та підтримки безробітних.
Зовнішній борг і дефіцит бюджету	Аналіз дефіциту бюджету та політики уряду щодо його зменшення шляхом податкової реформи, скорочення витрат або залучення зовнішнього фінансування.
Курс національної валюти	Важливим є моніторинг валютних резервів країни, стабільності валютного ринку та заходів щодо підтримки національної економіки.
Прямі іноземні інвестиції (ПІІ)	Оцінка ефективності державної політики щодо стимулювання інвестицій.
Рівень соціального захисту та бідності	Дозволяє державі оперативного реагувати на соціальні виклики та реалізовувати програми підтримки незахищених верств населення.
Експорт та імпорт	Дозволяє зрозуміти, які галузі потребують державної підтримки.
Енергетична незалежність	Є критичним для економічного зростання і стабільності. Відсутність енергетичної незалежності суттєво впливає на всі сектори економіки.
Екологічна ситуація та відновлення інфраструктури	Екологічна стабільність і відновлення інфраструктури також є факторами економічного розвитку.

Джерело: авторська розробка

Основою для оцінки ефективності відновлення економіки України є індикатори післявоєнного макроекономічного розвитку, що дозволяє ефективно скорегувати державну політику, залучити недостатні інвестиції та забезпечити стабільний соціально-економічний розвиток у складних повоєнних умовах. Загалом, враховуючи воєнний фактор, Україна показує хороші економічні результати, щоб продовжити шлях відновлення.

Висновки. Макроекономічна сторона повоєнного відновлення України передбачає низку складних викликів і завдань. Загалом успіх післявоєнного економічного відновлення України залежить від низки заходів,

спрямованих на підтримку розвитку реального сектора економіки та зменшення залежності від зовнішніх чинників.

Отже, необхідність визначення індикаторів макроекономічного розвитку України у післявоєнний період зумовлена потребою ефективного управління процесом економічного відновлення країни, забезпечення соціальної та фінансової стабільності, залучення іноземних інвестицій та допомоги. Належний аналіз та моніторинг індикаторів макроекономічного розвитку усуне можливість коригування економічної політики, тим самим сприяючи зростанню та розвитку країни. Індикатори макроекономічного розвитку України в

післявоєнний період дозволяють оцінити рівень відновлення економіки, стабільність фінансової системи та ефективність державної політики. Ретельний моніторинг цих показників допоможе прийняти зважені рішення щодо відновлення країни та забезпечити стабільний розвиток у майбутньому.

Перспективами подальших досліджень є перехід до аналізу більш динамічних та комплексних моделей, що відкривають нові можливості для збору, аналізу та прогнозування індикаторів макроекономічного розвитку України.

Список використаних джерел:

1. Вдовічен А., Вдовічена О. (2024). Макроекономічний аспект повоєнного відновлення України. Цифрова економіка та економічна безпека, Вип. 1(10). С. 177-182. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.10-31>.
2. Скрипниченко М.І. (2022). Макроекономічні оцінки та прогнози повоєнного відновлення економіки України. Економічна теорія, № 2. С. 29–43. DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2022.02.029>.
3. Штань М.В. (2023). Економічна політика стимулювання повоєнного відновлення. Економіка та суспільство, № 56. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2_023-56-62.
4. Клочковська В.О., Клочковський О.В., Трегубов О.С. (2023). Макроекономічні аспекти відновлення функціонування малого та середнього бізнесу в контексті повоєнної відбудови національної економіки України. Економіка і організація управління, № 1(49). С. 89–98. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.1.9>.
5. Хмарська І.А., Кучерява К.Я., Клімова І.О. (2022). Особливості післявоєнного відновлення економіки України. Економіка та суспільство, Вип. 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31>.
6. Каленська В. П. (2023). Аналіз основних макроекономічних показників України під час війни 2022. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична, Вип. 36. С. 116-122. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7702001>.
7. Солоп А.П. (2023). Аналіз векторів ключових макроекономічних трансформацій України в період сучасних викликів та загроз. Економіка та суспільство, Вип. 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-13>.
8. Пилипенко Ю.І., Дубей Ю.В. (2021). Макроекономічні індикатори рівня техніко-технологічного розвитку. Економічний вісник Дніпровської політехніки, № 4. С. 41-47. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/76.042>.
9. Зарічна Н. З. (2024). Аналіз фінансово-економічного розвитку України в контексті формування міжнародного фінансового центру. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: "Економічні науки", № 1. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-1-9596>.
10. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/balance>.
11. Судочков М. Лісогол. Л. Ринок праці України 2022-2023: стан, тенденції та перспективи. URL: https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebrd_ukraine-lm-1.pdf.
12. Ринок праці в умовах війни: демографічні виклики для України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3909003-rinok-praci-v-umovah-vijni-demograficni-vikliki-dla-ukraini.html>.
13. Губа М.І., Злепко Н.І., Тацій О.В. (2023). Післявоєнна відбудова економіки України: задачі і виклики. Академічні візії, Вип. 23. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8320770>.
14. Про Державний бюджет України на 2024 рік. Закон України від 09.11.2023 № 3460-IX. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/1__%D0%94%D0%91%D0%A3_2024.pdf.
15. Про схвалення основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2024-2026 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2023 № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-2023-%D0%BF#n8>.

References:

1. Vdovichen, A., & Vdovichena, O. (2024). Makroekonomichnyy aspekt povoyennoho vidnovlennya Ukrayiny [The Macroeconomic Aspect of Ukraine's Postwar Recovery]. Digital economy and economic security, No. 1(10). Pp. 177-182. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.10-31>. [in Ukrainian].
2. Skrypnychenko, M.I. (2022). Makroekonomichni otsinky ta prohnozy povoyennoho vidnovlennya ekonomiky Ukrayiny [Macroeconomic assessments and forecasts of the post-war economic recovery in Ukraine]. Economic theory, No. 2. Pp. 29–43. DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2022.02.029>. [in Ukrainian].
3. Shtan, M.V. (2023). Ekonomichna polityka stymulyuvannya povoyennoho vidnovlennya [Economic policy to stimulate postwar recovery]. Economy and society, No. 56. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2_023-56-62. [in Ukrainian].
4. Klochkovska, V.O., Klochkovskyi, O.V., & Trehubov, O.S. (2023). Makroekonomichni aspekty vidnovlennya funktsionuvannya maloho ta seredn'oho biznesu v konteksti povoyennoyi vidbudovy natsional'noyi ekonomiky Ukrayiny [Macroeconomic Aspects of Restoring the Functioning of Small and Medium-Sized Businesses in the Context of Postwar Reconstruction of the National Economy of Ukraine]. Economics and management organization, No. 1(49). Pp. 89–98. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.1.9>. [in Ukrainian].
5. Khmarska, I.A., Kucheriava, K.Ia., & Klimova, I.O. (2022). Osoblyvosti pislyavoyennoho vidnovlennya ekonomiky Ukrayiny [Peculiarities of the post-war economic recovery in Ukraine]. Economy and society, No. 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31>. [in Ukrainian].

6. Kalenska, V.P. (2023). Analiz osnovnykh makroekonomichnykh pokaznykiv Ukrayiny pid chas viyny 2022 [Analysis of the main macroeconomic indicators of Ukraine during the war in 2022]. Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. Economic series. Legal series, No. 36. Pp. 116-122. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7702001>. [in Ukrainian].
7. Solop, A.P. (2023). Analiz vektoriv klyuchovykh makroekonomichnykh transformatsiy Ukrayiny v period suchasnykh vyklykiv ta zahroz [Analysis of the vectors of key macroeconomic transformations of Ukraine in the period of modern challenges and threats]. Economy and society, No. 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-13>. [in Ukrainian].
8. Pylypenko, Yu.I., & Dubiei, Yu.V. (2021). Makroekonomichni indykatory rivnya tekhniko-tekhnolohichnoho rozvytku [Macroeconomic indicators of the level of technical and technological development]. Economic Bulletin of the Dnipro Polytechnic, No: 4. Pp. 41-47. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/76.042>. [in Ukrainian].
9. Zarichna, N.Z. (2024) Analiz finansovo-ekonomichnoho rozvytku Ukrayiny v konteksti formuvannya mizhnarodnoho finansovoho tsentru [Analysis of Financial and Economic Development of Ukraine in the Context of Formation of an International Financial Center]. International scientific journal "Internauka". Series: "Economic Sciences", No. 1. Retrieved from: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-1-9596> [in Ukrainian].
10. Ministerstvo finansiv Ukrayiny [Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/balance>. [in Ukrainian].
11. Sudokov, M. Lisohol, L. (2023). Rynok pratsi Ukrayiny 2022-2023: stan, tendentsiyi ta perspektyvy [Labor Market of Ukraine 2022-2023: Status, Trends and Prospects]. Retrieved from: https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebrd_ukraine-lm-1.pdf. [in Ukrainian].
12. Rynok pratsi v umovakh viyny: demografichni vyklyky dlya Ukrayiny [Labor market in times of war: demographic challenges for Ukraine]. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3909003-rinok-praci-v-umovah-vijni-demograficni-vikliki-dla-ukraini.html>. [in Ukrainian].
13. Huba, M.I., Zlepko, N.I., & Tatsii, O.V. (2023). Pisl'yavoyenna vidbudova ekonomiky Ukrayiny: zadachi i vyklyky [Postwar reconstruction of Ukraine's economy: tasks and challenges]. Academic visions, No: 23. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8320770>. [in Ukrainian].
14. Zakon Ukrayiny vid 09.11.2023 № 3460-IKH «Pro Derzhavnyy byudzhet Ukrayiny na 2024 rik» № 3460-IX [Law of Ukraine «On the State Budget of Ukraine for 2024». № 3460-IX. (2023, November 09)]. Retrieved from: https://mof.gov.ua/storage/files/1__%D0%94%D0%91%D0%A3_2024.pdf. [in Ukrainian].
15. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 15.12.2023 № 1315 «Pro skhvalennya osnovnykh prohnoznykh makropokaznykiv ekonomichnoho i sotsial'noho rozvytku Ukrayiny na 2024-2026 roky» № 1315 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On Approval of the Main Forecast Macro Indicators of Economic and Social Development of Ukraine for 2024-2026». № 1315. (2023, December 15)]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-2023-%D0%BF#n8>. [in Ukrainian].